

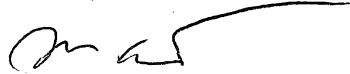
ГРАЖДАНСКИ ФОРУМ СВОБОДНО СЛОВО

София, жк Сердика, бл.1, вх.А, тел./факс 230 698, E-mail slovo96@hotmail.com

На в.м.к.с.т.
 на в.к. Басаров

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА
 РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

29.10.98

СТАНОВИЩЕ

по конституционно дело 30/1998 относно искането на 61 народни представители за обявяване на противоконституционност на текстове от Закона за далекосъобщенията /обн. ДВ, бр. 93/1998/

Уважаеми господа, конституционни съдии, Благодарим за възможността да изкажем своето становище по едно конституционно дело, което по наше мнение е от особена важност за развитието на медийната среда в България, за бъдещето и въобще за съществуването на свободни и независими електронни медии в нашата страна.

От гледна точка на същността и целите на нашата организация, от особен интерес сред повдигнатите от 61-те народни представители въпроси за нас са онези, които се отнасят пряко до лицензирането на радио и телевизионните станции. И по-конкретно - до решаването на въпроса: какъв орган и по какъв начин трябва да определя операторите, които да ползват радиочестотния ресурс. Ето защо в това становище ние се ограничаваме до онези от оспорваните текстове в закона, които се отнасят до този основен проблем - преди всичко член 27 ,т. 4, 5 и 6. Очевидна и отдавна потвърдена истина е, че необходимостта да се осигури плурализъм в медийната среда при физическата ограниченост на радиочестотния спектър, налага законодателната регулативна роля на държавата. Намесата на държавата при разпределението на радиочестотния спектър, който е средата за разпространение на така наречените ефирни медии, се

2.

налага, разбира се, и от член 18, ал.3 от Конституцията. Всъщност, трябва да се говори не толкова за право, а за задължение на държавата да създаде възможност на средствата за масова информация да изпълняват своите функции, за да бъде в максимална степен реализирано правото на личността и обществото да получават пълна, плуралистична, балансирана и точна информация. Това задължение обаче и произтичащата от него намеса на държавата, както се отбелязва в решението на уважаемия Конституционен съд по конституционно дело номер 1 от 1996 година, „се свежда до упражняване на законодателната ѝ компетентност“, до необходимостта „да се уреди по ясен, открит и справедлив начин лицензионната система“, която „да изключва произволни и дискриминационни разрешения“, при която „контролът от страна на държавата да се упражнява в съответствие с принципа на член 40, ал.1 /от Конституцията/ по процедура и ред, които са публични, достъпни и предварително установени“.

В споменатото решение на Конституционния съд задължението на държавата по отношение на електронните медии въобще и в частност по въпроса за лицензирането изрично се квалифицира като „позитивно“, тоест като упражняване на законодателна компетентност, за да се разграничи от „негативното задължение“ за въздържане от намеса. С други думи казано, ролята на държавата трябва да се свежда до законодателното регулиране на процедурата на лицензиране, и да не прекрачва границата, отвъд която държавата би обсебила самата процедура на лицензиране. Още повече, че според същото решение на Конституционния съд изричната конституционна забрана на цензурата „отразява принципа, според който е недопустима каквато и да е намеса в дейността на средствата за масова информация от страна на държавните органи - както чрез официално институционализиране на средствата за въздействие, така и чрез неформални способности“. Нещо повече. Тълкувайки член 40, ал.1 от Конституцията, Конституционният съд в решението си от 4-ти юни 1996 година посочва, че „в

3.

областта, в която законодателната интервенция на държавата се налага /лицензирането е очевидно такава област/, тя трябва да обхване и създаването на механизми, които да служат като преграда срещу намесата и на държавни органи...“.

По наше мнение разпоредбите на Закона за далекосъобщенията, посветени на лицензирането на ефирните радио и телевизионни оператори, противоречат на тези принципи и изисквания. Държавата надхвърля законодателната си роля и изземва практическото осъществяване на процедурата. При това решаващата дума в системата на лицензиране получава изпълнителната власт в лицето на Министерския съвет и назначената от него Държавна комисия по далекосъобщения. С други думи, разпределянето на радиочестотния спектър за нуждите на радиоразпръскването, и даването, и евентуалното отнемане на лиценз, грижата за създаване и съхраняване на плуралистична медийна среда, а оттам и за пълноценното функциониране на правото на изразяване и разпространяване на мнение, правото да се търси, получава и разпространява информация, се поверява в ръцете, оставя се на едноличната воля на възможно най-политизирания орган, най-пряко свързания с политическата конюнктура и партийните интереси на съответната управляваща партия или коалиция от партии орган. Изключителните правомощия на изпълнителната власт в тази сфера, допълнени, разбира се, от целия останал набор властнически лостове, които тя има, създават съвсем реална заплаха за независимостта на електронните медии, за гарантираната им от член 40, ал. 1 на Конституцията свобода. Дори да приемем, че тази заплаха е потенциална, това не променя нещата, тъй като превръщането ѝ в реалност зависи единствено от добрата воля на посочените органи на изпълнителната власт. И при двата случая обаче тя неминуемо ще се отразява върху работата на електронните медии, ще ги прави далеч „по-предпазливи“ и несвободни, а от тази предпазливост ще

4.

пострада обществото, което има право да бъде всестранно информирано.

Въз основа на казаното дотук, Граждански Форум Свободно Слово смята, че редица текстове от Закона за далекосъобщенията, по-специално член 27, т.5 /изцяло/, чл. 27, т.4 относно думите „и предоставяне на обществени далекосъобщителни услуги чрез радиочестотен спектър“ и „от Министерския съвет“, чл.27, т.6 относно думите „и одобрение от Министерския съвет“, противоречат на чл.40, ал.1 от Конституцията на Република България.

Граждански Форум Свободно Слово за пореден път заявява, че лицензирането на електронните медии трябва да бъде поверено на специален, избран по начин, който в максимална степен да гарантира независимостта и неутралността му, орган. Този орган по наше мнение трябва да бъде Националният съвет за радио и телевизия.

София,
27 октомври
1998

Председател на УС на
Граждански Форум
Свободно Слово:

/Ясен Бояджиев

